

officina humanitatis. Věda a technika — (natož iracionalismus) problémy přítomné doby samy nevyřeší.

Examinátoři OECD byli kritičtí

Rudolf Buchta

Podrobná zpráva zahraničních odborníků zahrnuje mnoho kritických stanovisek a podnětů, které orientují české školství k pohledu do budoucnosti a otevírají veřejnou diskusi. Nejvýznamnější myšlenky reagují na novelu přijatou Parlamentem ČR k základním a středním školám z 22. června 1995.

Obnovení víceletých gymnázií je radikální opatření, jehož plné důsledky nelze ještě předvídat. Pokud ve školské politice nedojde k přijetí odpovídajících opatření, může to vést k rozrušení celé struktury vzdělávacího systému. Model sjednocené školy, to znamená jedna škola pro všechny až do ukončení nebo téměř do ukončení povinné školní docházky, se stal v západní Evropě postupně převládající formou.

Další zvýšení podílu mladých lidí vstupujících do víceletého gymnázia bude mít nevyhnutelně tři základní důsledky:

1. Povede k odebrání nejen mimořádně nadaných, avšak všech „dobrých“ žáků ze základních škol, které jsou odsouzeny stát se školami pro žáky s průměrným a nízkým prospěchem.
2. Podkope náborovou základnu pro čtyřleté gymnázium.

Tým examinátorů se domnívá, že výsledkem takového vývoje by byla nevyváženost školské soustavy jako celku. Mělo by se učinit vše pro to, aby se tento katastrofický scénář nestal skutečností. Ze všeho nejdůležitější je zabránit, aby druhému stupni ZŠ byla způsobena velká škoda.

Podle jeho názoru si hlubšího zkoumání zaslouhují tři linie školské politiky:

První linie se týká vnitřní organizace ZŠ, kde klíčovým prvkem by měl být dobře strukturovaný vzdělávací program nabízející cílevědomou diferenciaci výuky podle odlišných schopností a zájmů žáků. Diferenciaci však jen v rámci školy, ne mezi školami.

Druhá linie se vztahuje k rychlé realizaci vzdělávacích standardů, které se nyní vymezují pro celé povinné vzdělávání.

Třetí linie by se měla projevit v podpoře víceúčelových škol, kde by vedle sebe existoval nižší stupeň víceletých gymnázií a vyšší stupeň ZŠ s možností

přestupu mezi oběma typy. Tím by se zamezilo záporným důsledkům rozvoje víceletých gymnázií a zachovala by se větší rovnost vzdělávacích cest.

Střední odborné školy by rovněž doznaly újmu. Rovnost mezi středoškolským všeobecným a odborným vzděláním by byla ohrožena. Z hlediska examinačnického týmu by to byl katastrofický scénář pro středoškolské vzdělávání a „je tedy velmi naléhavé vypracovat projekt životaschopné alternativní politiky“.

Výzva k podpoře odborného vzdělávání je velmi významná, protože právě ono je zárukou vzestupu produktivity práce. Na rozdíl od většiny západoevropských zemí se odborné školství v ČR těší vysokému uznání a to je aktivum, které by mělo být zachováno.

Stručný výběr podstatných připomínek z 1. kapitoly svědčí nejen o vysoké kvalifikovaném přístupu examinačnicků OECD, ale i o tom, že pracovníci MŠMT ČR odpovědní za rozvoj ZŠ i SŠ nesledovali demokratické změny v západoevropských zemích minulých desetiletí. Neobratní kormidelníci našeho školství nečinili závěry z překotných nezdůvodněných reforem a přehlédli i to, že jsme odmítali každoročně tisícům žáků ZŠ řádné středoškolské vzdělání.

Česká pedagogická společnost publikovala v časopise „Pedagogická orientace“ mnoho kritických příspěvků k naší školské politice a předkládala je odpovědným pracovníkům. Lze očekávat, že po kompetentním posouzení naší politiky examinačnický OECD přehodnotí ministerstvo svá rozhodnutí a zorientuje školství v duchu odkazu J. A. Komenského a T. G. Masaryka.

Ze Svobodného slova, 17. 4. 96

Humanizace výchovně vzdělávací soustavy

Rudolf Buchta

Klíčové pojmy: Kritika novely základního školského zákona, diskriminace odborného školství, diferencované všeobecné vzdělání všem do 18 roků, diferenciace vnější a vnitřní, řízení školství, vliv postmoderny.

Pojem humanismu je velmi široký. Týká se nejen školství, ale i oblasti sociální, zdravotní, právní, ekonomické, sportovní aj. V časopise Pedagogická orientace (č. 1 až 15) je celkem 397 příspěvků, v nichž se pojem humanizace v různých souvislostech vyskytuje (další odkazy uvádějí číslo a stránku PO). S potěšením lze konstatovat, že naši autoři projekt humanizace plně podporují. Téměř všichni se opírají o J. A. Komenského nebo T. G. Masaryka.